# PÄIVÄSTÄ TOISEEN

Viime vuosien arkeologiset löydöt ovat jo muokanneet saamelaisalueen esihistoriaa uusiksi. **ARKEOLOGI EIJA OJANLATVA, SIIDAN KULTTUURIYMPÄRISTÖYKSIKKÖ**

## 15.09.14

### Aurinko nousee

Helsingissä kello 6.47
ja laskee kello 19.42
Oulussa kello 6.39
ja laskee kello 19.46
Utsjoella kello 6.24
ja laskee kello 19.48

### Päivän sana

*15.9. Jos te tervehditte vain ystäviänne, mitä erinomaista siinä on? Eivätkö pakanatkin tee niin? Olkaa siis täydellisiä, niin kuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen. Matt. 5:47–48*
*16.9. Ja Saul puhkesi itkuun ja sanoi Daavidille: ”Sinä olet oikeassa, minä väärässä! Olet tehnyt minulle pelkkää hyvää, mutta minä olen maksanut sen sinulle pahalla.” 1. Sam. 24:17–18*

### Nimipäiviä

Tänään maanantaina: Sirpa
Huomenna tiistaina: Hilla, Hellevi, Hillevi, Hille

### Mietelause

*Inhimillisten erehdysten lähteenä ovat lapsuudessa hankitut ennakkoluulot.*

*René Descartes*

**Lähetä merkkipäiväilmoitus Maaseudun Tulevaisuuteen**
Merkkipäiväpalstalla julkaistaan vain päivänsankarin suostumuksella lähetettyjä merkkipäivätietoja. Kirjallisesti lähetettävissä tiedoissa tulee olla merkkipäivän viettäjän nimi, ikä, merkkipäivän ajankohta, titteli, kotipaikka ja mahdollinen lyhyt maininta merkkipäivän vietosta. Valokuvaksi käy mustavalko- tai värikuva, koolla ei väliä. Palsta on maksuton. Merkkipäivätiedon tulee olla toimituksessa viimeistään viisi päivää ennen lehden ilmestymistä. Tiedot postitetaan osoitteeseen: Maaseudun Tulevaisuus, ”Merkkipäivät”, PL 440, 00101 Helsinki, tai lähetetään sähköpostilla osoitteeseen *merkkipaivat@maaseuduntulevaisuus.fi*.

**LUKENUT MIES**

## Norsut pellollamme

Professori **Erkki Pulliainen** oli ahkera yhteiskunnallinen pamfletisti jo lähes neljännesvuosisadan kestäneen kansanedustajakautensa (vihr.) aikana. Sama meno jatkuu yhä.

Uuden kirjansa punaisen langan hän on poiminut ammattialaltaan ekologiasta. Myös yhteiskunnassa yksi ylivertainen tekijä voi päihittää muiden rajoittavien tekijöiden vaikutuksen.

Malliesimerkkinä hänellä on maissipellolle osuva norsu, jolle enempää kasvi kuin viljelijäkään ei voi sillä hetkellä mitään. Suomalaisessa yhteiskunnassa evankelisluterilaisella kirkolla ei ole ollut mitään sivistynyttä keinoa torjua kirkkoministeri Päivi Räsäsen (kd.) tuhovaikutuksia.

Pulliainen analysoi pitkään Räsäsen kesällä 2013 aatemaailmaansa lähellä olevan uskonsuuntauksen kesäjuhlilla pitämää puhetta. Sen seurauksena suuri joukko ihmisiä erosi kirkosta, koska he luulivat kirkkoministerin edustavan kirkon kantaa.

Eduskunnan oikeusasiamies totesi myöhemmin Räsäsen puhuneen yksityishenkilönä. Kirkkoministerillä ei muutenkaan ole kirkon asioihin mitään sanomista.

Toisenlaista norsua kirkon kimpussa edustaa elinkeinoelämän EK:n pallottelu arkipyhillä. Loppiaisen ja helatorstain pyhätyökorvauksista on jauhettu vuosikymmenet.

Pulliainen on savolainen. Heimolle kuuluu lavea sanonta ja mutkitteleva ajattelu. Lukijalla on ajoittain vaikeuksia seurata hänen kirjojensa juonta. Kirjoittajan sanoma kyllä tulee selväksi, mikä se kulloinkin onkin.

Pulliainen ihmettelee muun muassa miten suomalainen media on päästänyt mukisematta Helsingin Sanomat johtajanorsukseen EU-asioissa. Yhdysvaltain ja EU:n vapaakauppasopimuksesta investointisuojineen on tekeillä todellinen jättinorsu Suomen metsiin ja vainioille.

**PEKKA ALAROTU**

Erkki Pulliainen: Ylivertaisuus – aseena vaarallinen kirkoista maailmantalouteen. 128 sivua. Ochre Chronicles Osakeyhtiö.

# Kesäkoti täynnä muistoja

Heikki ja Armi Klemetin kesäkoti on omaa luokkaansa. Talkootöihin ei tahdo nykyään löytyä väkeä.

JUHA HARJU

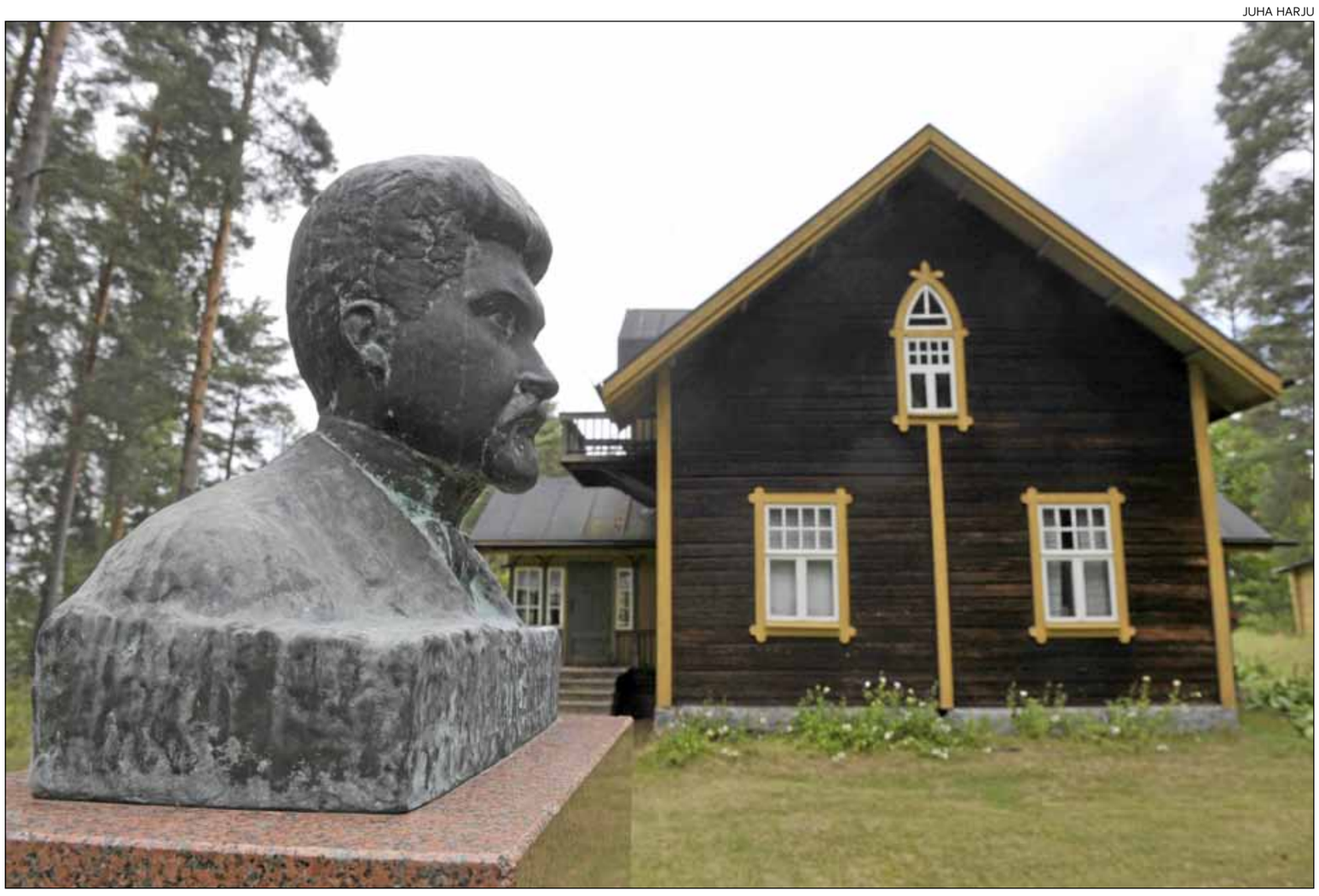

Pronssiin valettu Klemetti-patsas on kuvanveistäjä Yrjö Liipolan käsialaa. Taustalla kesäkodin päärakennus Heliä.

**KUORTANE (MT)**
Kirkonkylän kauniit maalaismaisemat hivelevät silmiä, kun yritän paikantaa Klemetti-museota Kuortaneen Kirkkotien varrelta.

Vaikka ympärillä on paljon kauniita puurakennuksia, on 1900-luvun alussa rakennettu **Heikki Klemetin** ja **Armi Klemetin** kesäkoti omaa luokkaansa.

Heikki Klemetti oli Kuortaneen lukkarin **Herman Klemetin** poika ja syntyi vuonna 1876.

Kesäkodin päähuvila Heliä valmistui 1903 ja naimisiinmenon myötä rakennettu Armila muutaman vuoden myöhemmin.

Heikin poismenon jälkeen Armi ylläpiti yhteistä kesäkotia jonkin aikaa. Vuonna 1958 hän testamenttasi rakennukset Kuurtanes-Seuralle.

**Kaikkien alojen asiantuntija**
Heikin vanhemmat olivat musiikaalisia, ja niin oli myös poika.

Klemetti opiskeli muun muassa Helsingin orkesterikoulussa ja Berliinin musiikkiakatemiassa. Häntä onkin kuvailtu suomalaisen kuoromusiikin uranuurtajaksi.

Kuoronjohtamisen lisäksi Klemetti oli myös säveltäjä ja kirjailija. Kaikkien tunteman Porilaisten marssin suomennos on hänen käsialaansa.

”Klemetti oli kaikkien alojen asiantuntija ja oman aikansa persoona”, toteaa Kuurtanes-Seuran puheenjohtaja **Aino-Maija Niemelä**.

**Täynnä kunniamerkkejä**
Kunniamerkkejä ja -kirjoja on esillä niin paljon, ettei niiden määrää pysty edes äkkiseltään laskemaan.

Klemetti sai kunniamainintoja esimerkiksi novelleistaan, kirkon rakentamisesta ja äänenmuodostuksesta.

Löytyypä vitriinistä jopa **Adolf Hitlerin** myöntämä kunniamerkki hyvästä luennoinnista.

Kerran dosentti **Ilmari Krohn** oli moittinut pohjalaista musiikkia.

”Siitähän Heikki sitten kiivastui ja lupasi kerätä joululomalla sata kansansävelmää. Lopulta sävelmiä kertyi rutkasti enemmän ja ne koottiin teokseen Kansansävelet Kuurtanehelta ”, Nieminen kertoo.

Kuortaneen Klemetti-museo on täynnä vuosisadan takaisia muistoja Heikki ja Armi Klemetin elämästä. Heikin ensimmäinen lahja Armille oli puinen rukki. Klemetin mukaan se on vuodelta 1650 ja Suomen vanhin.

Kuurtanes-Seuran puheenjohtaja Aino-Maija Niemelä tulee museoon oppaaksi.

**Riita saunasta**
Pariskunnan ensimmäinen riita syntyi saunan paikasta. Heikki halusi saunan tien varteen ja Armi rantaan.

Niemelä kertoo, että Heikki oli lähtenyt suutuspäissään metsään, mutta tullut leppyneenä takaisin. ”Armi sai tahtonsa läpi, ja sauna rakennettiin rantaan.”

Klemetti vietti paljon aikaa saunakamarissa kirjoittaen ja säveltäen.

Saunan ovessa oli tällöin kyltti ”Hiljaisuus, professori nukkuu”, etteivät kylän pikkupojat tulisi häiritsemään.

”Aamuisin Heikillä oli tapana mennä Armilaan ja karhata emäntä pois sängystä. Sitten Heikki meni itse valmiiksi lämmitettyyn sänkyyn ja saneli sieltä tekstejä vaimolleen, joka kirjoitti ne ylös.”

**Kökkä ei kiinnosta**
Kuortaneen kunta antaa vuosittain jonkin verran rahaa museon ylläpitoon.

”Muuten on kökitty niin paljon kuin ehditään. Nykyään ei vaan ole enää porukkaa kökimässä samaan tapaan kuin ennen. Nuoret haluavat kaikesta työstä palkkaa.”

**ANNI-SOFIA HOPPI**

Klemetti-museossa voi vierailla ympäri vuoden.
Kuurtanes-Seuran puheenjohtaja Aino-Maija Niemelä tulee oppaaksi museoon pyynnöstä.
Osoite: Kirkkotie 13, Kuortane
Puhelin: 040 512 7652

# Enontekiöltä löytyi harvinaisia pronssiesineitä

Enontekiön Näkkälän kylän läheltä on löytynyt varhaisia pronssiesineitä ja rautainen nuolenkärki. Pronssiesineet ovat koko Pohjois-Suomenkin mittakaavassa hyvin harvinaisia.

Rautaisia nuolenkärkiä on löytynyt saamelaisalueelta viime vuosina useampia, mutta vastaavia pronssiesineitä ei ole aiemmin löytynyt Enontekiöltä.

Saamelaismuseo Siidan kulttuuriympäristöyksikön arkeologi **Eija Ojanlatvalle** toimitettiin kesällä Enontekiöltä rautainen nuolenkärki. Hieman myöhemmin ilmoitettiin vielä toisesta, useita esineitä sisältävästä metallilöydöstä, joka oli löytynyt samalta suunnalta.

Pronssiesineet löytyivät kahden lammen väliseltä kannakselta, jossa oli vanha, ladottu tulisija. Tulisija oli kiinnittänyt niiden löytäjän, **Samuli Näkkälän** huomion, sillä se sijaitsi sellaisella paikalla, missä nykyäänkin on tapana tulistella. Pienet metalliesineet löytyivät tulisijan vierestä, pintamaasta aivan turpeen alla.

Esineet ovat säilyneet hyvin. Kaksi pronssiesineistä on salmiakinmuotoista ja yksi muistuttaa ruodollista nuolenkärkeä. Kaikki kolme on tehty erittäin ohuesta pronssipellistä, ja niiden reunoja on teroitettu. Yksi esine on neliskulmainen, paksumpi, leikattu pronssipellin pala. Samasta löytöpaikasta tuli myös terävä, pieni piiesineen katkelma.

”Lähin vastaavien esineiden löytöpaikka on Inarin Nukkumajoella, josta ne löytyivät talvikylän kodanpohjan kaivauksilta. Samanlaisia pronssiesineitä on löytynyt myös Ruotsin ja Norjan puolelta vanhoilta saamelaisten uhripaikoilta”, Ojanlatva kertoo.

SIIDA/EIJA OJANLATVA

Enontekiön Pöyrisjärveltä syyskuussa löytynyt saviastian palanen.

Enontekiön Näkkälästä löytyneet prossiesineet ja piiesineen katkelma.

Näkkälän pronssiesineet ovat mahdollisesti olleet kannaksella sijainneen kodan sisätilassa.

”Koska esineet ovat viimeisteltyjä ja teräviä, ne vaikuttavat pikemminkin käyttöesineiltä kuin asuinpaikalle tehdyiltä uhrauksilta. Löytöpaikan ympäristö on ihanteellinen muun muassa vesilinnun pyyntiin. Vertailumateriaalien perusteella pronssilöytö ajoittuu myöhäisrautakaudelta historialliselle ajalle, noin 800–1500 -luvuille, Ojanlatva toteaa.

**Saviastian reunapala Pöyrisjärveltä**
Syyskuun maastokäyntien aikana löytyi myös saviastian pala Pöyrisjärveltä, sortuneelta rantapenkereeltä.

Palan ulkopinta on rapautunut pois, eikä siitä voi nähdä, onko astiaa koristeltu. Sen reuna on ollut tasoitettu, ja sekoiteaineena on käytetty kiillettä ja asbestimurskaa. Sekoiteaineen perusteella Pöyrisjärven saviastia voisi ajoittua varhaismetallikaudelle, noin 1900 eaa. – 300 jaa.

”Nykyään Lapissa on hyvin vähän arkeologisia kaivauksia, sillä tutkimusmäärärahat ovat entisestään vähentyneet. Tämän vuoksi paikallisten ihmisten löydöt ja ilmoitukset ovat erittäin arvokkaita”, Ojanlatva toteaa.

Kaikki tiedot täydentävät ja tarkentavat kuvaa pohjoisen alueen esihistoriallisesta asutuksesta ja muinaisen ihmisen toiminnasta.

”Viime vuosien arkeologiset löydöt ovat jo muokanneet saamelaisalueen esihistoriaa uusiksi. Toivottavasti yhteistyö jatkuu yhtä aktiivisena jatkossakin”, sanoo Ojanlatva.

**MT**


KUVA: JANNE NOUSIAINEN

SYYSKUUN NUMEROSSA:
- **Maalataan** lehmätauluja
- **Hapatetaan** kasviksia
- **Ihaillaan** suomenhevosia
- **Seikkaillaan** Juicen maisemissa